

ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ ДІЯЛЬНОСТІ ВІДДІЛЕННЯ ПСИХОЛОГІЇ ТА СПЕЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ НАПН УКРАЇНИ У 2025 РОЦІ І ПЕРСПЕКТИВИ ЙОГО РОЗВИТКУ

Наукова доповідь на загальних зборах НАПН України «Про діяльність Національної академії педагогічних наук України у 2025 році та завдання на 2026 рік», 3 квітня 2026 р.

<https://doi.org/10.37472/v.naes.2026.8126>

ПАНОК

Віталій Григорович

доктор психологічних наук,
професор, дійсний член
(академік) НАПН України,
в.о. академіка-секретаря
Відділення психології та
спеціальної педагогіки
Національної академії
педагогічних наук України,
директор Українського
науково-методичного центру
практичної психології та
соціальної роботи,
м. Київ, Україна

Анотація. У статті представлено основні результати діяльності, проблеми і перспективи психологічних наукових досліджень у Відділенні психології та спеціальної педагогіки Національної академії педагогічних наук України. З'ясовано, що вченими-психологами у 2025 р. отримано теоретично і практично значущі результати щодо вирішення актуальних проблем психологічного супроводу освітнього процесу та психічного розвитку особистості в умовах війни; науково-методичного забезпечення психологічного супроводу учасників бойових дій, сімей загиблих, тимчасово переміщених осіб; оновлення змісту освіти в контексті відкритого інформаційного простору та цифрової трансформації суспільства, а також в умовах війни; розроблення нових діагностичних і корекційних методик, технологій, тренінгових програм, спрямованих на психологічний супровід розвитку особистості в освітньому та суспільному просторі, психологічної підтримки населення України в умовах воєнного часу, інших проблем психологічної підтримки освітньої діяльності, зокрема навчання дітей з особливими освітніми потребами; науково-методичного забезпечення діяльності працівників психологічної служби системи освіти в контексті сучасних викликів, а також інтеграції психологічної науки в європейський науковий простір тощо. Обґрунтовано необхідність розширення досліджень в галузі вікової і педагогічної психології, а також впливу ІКТ в цілому і технологій ШІ, зокрема на індивідуальний розвиток сучасних дітей. Наголошено на невідкладній потребі підвищення якості і кількості експериментів у сучасній українській психології. Суттєвої активізації також потребує участь вчених Відділення психології та спеціальної педагогіки НАПН України у національних і міжнародних проектах та грантах; започаткування нових актуальних міждисциплінарних досліджень; залучення молодих вчених до міжнародних програм академічної мобільності; представлення результатів наукової діяльності в інформаційному просторі.

Ключові слова: результати діяльності; психологічні дослідження; Відділення психології та спеціальної педагогіки НАПН України; війна; психологічний супровід; штучний інтелект; проблеми методології; психологічна допомога.

У 2025 р. Відділення психології та спеціальної педагогіки НАПН України (далі Відділення), його члени і колективи наукових установ, віднесених до Відділення – Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України, Інституту соціальної та політичної психології НАПН України, Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи

Ярмаченка НАПН України та Українського науково-методичного центру практичної психології і соціальної роботи, продовжували реалізацію пріоритетних завдань, зумовлених викликами повномасштабної війни, необхідністю надання психологічної допомоги учасникам освітнього процесу, військовослужбовцям і населенню в умовах воєнного стану.

Наукова і науково-організаційна діяльність здійснювалась відповідно до пріоритетів державної освітньої політики з урахуванням законодавства України у сфері освіти і науки, а також Стратегії розвитку Національної академії педагогічних наук України на 2023-2027 роки, Пріоритетних напрямів (тематики) наукових досліджень та науково-технічних (експериментальних) розробок НАПН України на 2023-2027 рр., плану роботи академії на 2025 рік.

Склад Відділення у звітному році поповнився новими членами, відбулися вибори дійсних членів (академіків) і членів-кореспондентів НАПН України, а також почесних академіків НАПН України. Дійсними членами (академіками) НАПН України по Відділенню обрано Віталія Григоровича Панка та Олега Матвійовича Кокуна, членами-кореспондентами НАПН України стали: Леся Іванівна Прохоренко, Ірина Гурамівна Губеладзе, Олександр Миколайович Науменко, Ігор Степанович Попович і Ганна Борисівна Соколова. Почесними академіками НАПН України по Відділенню обрано Михайла Васильовича Костицького, Олега Анатолійовича Панченка, Людмилу Федорівну Шестопапову.

Щодо наукової тематики, то у 2025 р. Відділення координувало виконання наукових досліджень за 12 пріоритетними напрямками у галузі психології та спеціальної педагогіки. Ученими наукових установ, віднесених до Відділення, виконувалось 39 наукових досліджень, з яких 1 дослідження за договірною тематикою МОН України (Інститут соціальної та політичної психології НАПН України) та 38 досліджень за галузевою

тематикою НАПН України – 16 фундаментальних і 22 прикладні. Завершено 22 наукові дослідження (7 фундаментальних і 15 прикладних) та розпочато 11 наукових досліджень (5 фундаментальних і 6 прикладних). На замовлення Національного фонду досліджень України Українським НМЦ практичної психології і соціальної роботи виконувалось 1 прикладне наукове дослідження (Кремень, ред. 2026а).

Вченими Відділення отримано теоретично і практично значущі результати щодо: вирішення актуальних проблем психологічного супроводу освітнього процесу і психічного розвитку особистості в умовах війни; науково-методичного забезпечення психологічного супроводу учасників бойових дій, сімей загиблих, тимчасово переміщених осіб; оновлення змісту освіти в контексті відкритого інформаційного простору та цифрової трансформації суспільства, а також в умовах війни; розроблення нових діагностичних і корекційних методик, технологій, тренінгових програм, спрямованих на психологічний супровід розвитку особистості в освітньому та суспільному просторі, психологічної підтримки населення України в умовах воєнного часу, інших проблем психологічної підтримки освітньої діяльності, зокрема навчання дітей з особливими освітніми потребами; науково-методичного забезпечення діяльності працівників психологічної служби системи освіти в контексті сучасних викликів, а також інтеграції психологічної науки в європейський науковий простір тощо.

За результатами завершених у 2025 р. наукових досліджень *щодо психологічного супроводу освіти*:

- розроблено практичні рекомендації та методики для підтримки педагогічних працівників, які працюють в умовах воєнних загроз і підвищеного психологічного навантаження (Лунченко, ред. 2025);
- запропоновано алгоритми дій, інструменти, приклади методичних кейсів психологічної і соціально-педагогічної реабілітації учасників освітнього процесу в часи війни (Панок, ред. 2025).

Створено:

- концепцію розвитку життєвої компетентності особистості в обставинах повномасштабної війни (Чепелева, ред. 2025);
- моделі психотерапевтичних технологій надання психологічної допомоги внутрішньо-переміщеним особам (ВПО); комплекси методик психодіагностики ВПО та їхніх дітей (Омельченко, ред. 2025);
- технологію формування мілітарної ідентичності учнів (Зликов & Лукомська, ред. 2025).

Визначено теоретико-методологічні та методичні засади прогнозування різних аспектів соціальної ситуації в Україні; запропоновано технологію та методику прогнозування тенденцій суспільно-політичного розвитку на середньострокову перспективу (Жовтянська, ред. 2025).

Розроблено соціально-психологічну концепцію згуртованості суспільства та пояснювальні моделі динаміки громадської думки в умовах повномасштабного російського вторгнення (Довгань & Духневич, ред. 2025).

Створено концепцію цифрової медіаосвіти, використану при розробленні МОН України Концепції цифрової гігієни дітей дошкільного віку; запропоновано комплекс методик для дослідження ризиків цифровізації в умовах війни (Найдьоньова, ред. 2025).

У сфері освіти дітей з особливим освітніми потребами:

- визначено теоретико-методологічні засади психологічного та психотерапевтичного супроводу осіб з особливими освітніми потребами в умовах кризових викликів, що охоплюють систему науково обґрунтованих принципів, підходів і організаційних механізмів, спрямованих на забезпечення психологічної стабільності, ментального здоров'я та адаптації дітей і дорослих до змінних умов життя (Прохоренко, ред. 2025);

- визначено концепти і стратегії розбудови інклюзивної освіти у часи війни та повоєнний період (Колупаєва & Таранченко, 2025).

Розроблено:

- технологію слухомовленнєвого розвитку дітей з кохлеарними імплантами, що реалізується на міждисциплінарному рівні за участі фахівців та родини дитини (Жук, 2025);

- технологію реалізації змісту освіти дітей з порушеннями слуху з урахуванням викликів війни (Литовченко, ред. 2025).

Обґрунтовано та розроблено зміст навчання учнів з порушеннями інтелектуального розвитку з урахуванням Концепції НУШ (Чеботарьова, 2025).

Розроблено технологію психолого-педагогічної оцінки (діагностики) інтелектуального розвитку дітей з особливими освітніми потребами як універсальної для різних форм їхньої освіти (Обухівська, ред. 2025).

Загалом вченими Відділення за результатами досліджень опубліковано 1,4 тис. наукових праць, з яких 1,2 тис. підготовлено вченими установ, віднесених до Відділення, та 225 праць членів Відділення. Наукової продукції – 52 одиниці, з них – 12 монографій, 1 концепція, 2 препринти, 1 аналітична записка, 9 збірників наукових праць, а також 27 збірників за матеріалами конференцій. Виробничо-практичної продукції – 26 одиниць: 13 практичних посібників, 6 методичних посібників, 6 методичних рекомендацій та 1 практичний poradnik. Навчальної продукції – 23 одиниці: 5 підручників, 4 навчальні програми, 9 навчальних посібників та 5 навчально-методичних посібни-

ків. Довідкової продукції 6 одиниць – 3 довідники та 3 інформаційні бюлетені. Праці вчених Відділення відзначено дипломами за підсумками конкурсу НАПН України на кращі наукові роботи, які були створені у 2025 р.

Надруковано майже 900 статей, зокрема у вітчизняних наукових періодичних виданнях, внесених до Переліку наукових фахових видань України категорії «А» – 12; внесених до Переліку наукових фахових видань України категорії «Б» – 400; індексуються у Scopus і Web of Science Core Collection – 69 (з них 28 праць опубліковано дійсними членами і членами-кореспондентами НАПН України). Надруковано 518 тез доповідей до науково-практичних конференцій (Кремень, ред. 2026b).

Питання аналізу, оцінювання здобутих наукових результатів і стану їх упровадження в освітню та інші види соціальної практики, забезпечення впливу на процес і результати інноваційних освітніх реформ систематично розглядалися на засіданнях бюро Відділення. У 2025 р. відбулося 14 засідань бюро Відділення, на яких розглянуто 55 питань з різних напрямів діяльності.

Вагомим результатом упровадження є розроблення вченими Відділення та затвердження наказом МОН України від 4 листопада 2025 р. № 1437 Типової програми підвищення кваліфікації практичних психологів закладів загальної середньої освіти «Комплексна психологічна підтримка учасників освітнього процесу в умовах реалізації державного стандарту базової середньої освіти», яка впроваджена у систему післядипломної педагогічної освіти. Також розроблено та апробовано комплексну психоедукаційну програму «Допомога у подоланні: укріплення резильєнтності сімей ветеранів та військових», що апробована у 40 закладах освіти Київської, Чернігівської, Дніпропетровської та Кіровоградської областей та отримала схвальні експертні висновки і рецензії. Загалом упровадження результатів досліджень забезпечило розвиток психологічно безпечного освітнього середовища, впровадження травмоінформованого підходу, підвищення професійної компетентності психологів, фахівців психологічної служби та зміцнення психічного здоров'я учасників освітнього процесу в умовах війни.

У 2025 р. вченими-психологами проведено 53 масових науково-практичних заходи, включених до плану роботи НАПН України у тому числі, 21 міжнародну та всеукраїнські конференції, 1 міжнародний конгрес, 15 семінарів, вебінарів, тренінгів, 12 круглих столів, 4 виставки. Окрім цього,

вчені взяли участь у 1,2 тис. масових науково-практичних заходах (з них 214 міжнародних), проведених іншими установами та організаціями (Кремень, ред. 2026b).

Помітним досягненням установ Відділення стало успішне проходження державної атестації – Інститут соціальної та політичної психології НАПН України (категорія А), Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України і Український НМЦ практичної психології і соціальної роботи (категорія Б). Занепокоєність викликають результати атестації Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України (категорія В). Сподіваємось, що нове керівництво інституту за підтримки бюро і членів Відділення відновить лідерські позиції Інституту в українській психології.

Учені Відділення брали активну участь у конкурсах грантової підтримки наукових досліджень, оголошених Національним фондом досліджень України. Проекти наукових досліджень трьох установ, віднесених до Відділення, – Інституту психології ім. Г.С. Костюка НАПН України, Інституту соціальної і політичної психології НАПН України та Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України, стали переможцями цих конкурсів.

Розширилось міжнародне наукове співробітництво. Здійснено поступовий перехід від таких форм діяльності як участь у міжнародних конференціях, семінарах і тренінгах до проведення спільних досліджень. Зокрема, Українським НМЦ практичної психології і соціальної роботи разом з Харківським національним університетом внутрішніх справ і Англія Раскін Університет (Великобританія) розпочато реалізацію Українсько-британського проекту «Dity Online: досвід, знання та поведінка українських дітей та їхніх батьків щодо ризикованої поведінки в Інтернеті під час війни в Україні». Проект реалізується у межах Українського лонгitudного дослідження (ULS) і базується на застосуванні валідованих скринінгових методик ULS, що дають змогу оцінити стан психічного здоров'я дітей (зокрема рівень ПТСР, депресивних та тривожних симптомів), а також виявити прояви булінгу, суїцидальної та залежної поведінки.

Науковими працівниками Інституту соціальної та політичної психології НАПН України реалізовувалося кілька міжнародних проектів: EDC: Education for Democratic Citizenship For Ukraine за підтримки Шведського Інституту (2024-2026 рр.), дослідження в рамках міжнародного консорціуму «PROTEMО» «Emotional Dynamics of Protective

Policies in an Age of Insecurity» (Horizon Europe) (2024-2026 pp.), Українсько-польський дослідницький проект у співпраці з Інститутом психології Польської академії наук «Подолання кризи психічного здоров'я у війні: науково-обґрунтована медіапсихоосвіта для зміцнення здоров'я сім'ї та громади під час економічного відновлення» (2023-2026 pp.), дослідницький проект спільно із Save the Children International з української адаптації і валідації опитувальника «Ти в нормі? (TBH) («Are You Well Toolkit» (AYW-Toolkit) (2025-2026 pp.), дослідницький проект згідно з угодою про співпрацю з Університетом Яна Длугоша (Польща) (2025-2026 pp.), European Commission. Social and Psychological Aspects of European Values in the Context of Martial Law in Ukraine. Сім учених пройшли 15 міжнародних стажувань у 9 країнах, здійснено 15 міжнародних відряджень, взято участь у світових конгресах і міжнародних конференціях, організації міжнародних заходів. У межах викладацької активності науковців за кордоном було проведено 5 лекцій і воркшопів в рамках навчальних курсів і літніх шкіл в Університеті Ліннея (Швеція), Ягелонський університет (Польща) та заняття для студентів в Університеті Яна Длугоша (Польща).

Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України здійснює реалізацію спільного українсько-швейцарського проекту з виконання наукових досліджень «RISE: Резилієнтність через імерсивне сенсорне середовище» за рахунок грантової підтримки швейцарських партнерів (реєстраційний номер проекту 2023.01/0084) (2023-2028 pp.). Триває співпраця в межах меморандуму про співпрацю з Heal Traumas International, Inc. (США), Children and War UK (charity number 1194478) (Великобританія) та Children and War Foundation (NO 882577252) (Норвегія). У рамках меморандуму заплановане залучення коштів для реалізації проекту з адаптації посібника Teaching Recovery Techniques (TRT) для дітей з особливими освітніми потребами в Україні (Кремень, ред. 2026b).

Водночас *існують певні недоліки та невикористані резерви* в роботі Відділення, його членів і установ.

Зокрема, недостатньо активно є участь нещодавно обраних членів академії у роботі Відділення і його установ. У сучасних умовах необхідно налагоджувати дієве наукове співробітництво з університетами, координувати з ними інноваційні дослідження в галузі психолого-педагогічної

науки. Готується недостатньо підручників і навчально-методичних посібників для закладів вищої освіти. Відсутні компаративні дослідження у різних галузях психологічної науки, малодослідженою залишається історія вітчизняної психології, зокрема творчий доробок вітчизняних психологів у радянський період. Потребують суттєвого оновлення і активізації дослідження в галузі вікової і педагогічної психології, результати яких необхідні для колег-педагогів у зв'язку з реалізацією реформи НУШ. Окрему увагу слід приділити проблемі впливу ІКТ в цілому і технологій ШІ, зокрема на індивідуальний розвиток сучасних дітей. Значна проблема сьогодні полягає у низькій якості і недостатній кількості експериментів у сучасній українській психології. У цьому питанні ми помітно відстаємо від зарубіжних колег. Доцільно розвивати практику залучення позабюджетних джерел до фінансування наукових досліджень. В умовах війни, повоєнного відновлення, євроінтеграції України необхідно активізувати участь вчених Відділення у національних і міжнародних проєктах та ґрантах; започаткувати нові актуальні міждисциплінарні дослідження; залучати молодих вчених до міжнародних програм академічної мобільності; збільшити представлення результатів наукових досліджень у наукометричних базах даних Scopus, Web of Science.

Ураховуючи зазначене, перед Відділенням *постає низка завдань*, які потребують невідкладного вирішення, а саме:

1. Необхідно забезпечити підвищення рівня фундаментальних і прикладних наукових досліджень вчених Відділення, зосередження їх на вирішенні сучасних проблем освіти і психологічної науки.

2. Спрямувати зусилля наукових колективів Відділення психології та спеціальної педагогіки НАПН України і його членів на:

- удосконалення психологічного супроводу процесів адаптації суспільства до умов і наслідків повномасштабного воєнного вторгнення з боку росії;
- розроблення науково-методичного інструментарію і практичних рекомендацій психолого-педагогічної оцінки та підтримки осіб, які зазнали психотравм унаслідок війни, програм психосоціальної реабілітації й освітнього супроводу ветеранів війни;
- науково-методичного забезпечення діяльності працівників психологічної служби системи освіти в контексті сучасних викликів;

- психолого-педагогічного супроводу освіти дітей з особливими освітніми потребами, інших проблем психологічної підтримки освітньої діяльності та українців в умовах війни.

3. Інтенсифікувати створення психологічних інновацій, зокрема розроблення нових методик, технологій, спрямованих на психологічну підтримку населення України з урахуванням національних викликів і міжнародних тенденцій.

4. Забезпечити якнайширше впровадження результатів наукових досліджень вчених Відділення з метою їх ефективного використання в практиці закладів освіти та у суспільній практиці у воєнний та післявоєнний період.

5. Продовжити реалізацію українсько-британського проекту «Dity Online: досвід, знання та поведінка українських дітей та їхніх батьків щодо ризикованої поведінки в Інтернеті під час війни в Україні».

6. Активізувати впровадження сучасних цифрових технологій у дослідницьку діяльність вчених Відділення.

7. Сприяти активному омолодженню кадрового складу, поповненню наукових установ молоддю, створенню для неї умов для професійного та кар'єрного зростання за рахунок нових та вдосконалення наявних форм підтримки молодих вчених.

8. Збільшити представлення результатів наукових досліджень у наукометричних базах даних Scopus, Web of Science, кількість наукових публікацій спільно з закордонними партнерами.

9. Розширити в установах, віднесених до Відділення, участь у національних і міжнародних проектах, грантах, конкурсах.

10. Систематично висвітлювати діяльність Відділення та наукових установ та членів, на сайті НАПН України, сайтах наукових установ, соціальних мережах та інших засобах масової інформації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Байдик, В.В., Гопкало, Ю.П., Лунченко, Н.В., Луценко, Ю.А., Мороз, Р.А., & Саврасов, М.В. (2025). *Методики психологічного супроводу педагогічних працівників зі створення безпечного освітнього середовища у закладі освіти в умовах війни* : методичний посібник (Н.В. Лунченко, наук. ред.). Київ: УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 157 с. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/747832/>

Богдан, О.Л., Вознесенська, О.Л., Григоровська, Л.В., Дятел, Н.Л., Найдьонова, Л. А., Найдьонова, М.І., Умеренкова, Н.Ф., Череповська, Н.І. (2025). *Медіа-психологічні стратегії цифрової трансформації суспільства і освіти в умовах війни* : монографія (Л.А. Найдьонова, ред.). Київ: Інститут соціальної та політичної психології НАПН України, 375 с. <https://surli.cc/zuwggy>

Данилова, Т.В. Жовтянська, В.В. Кухарук, О.Ю. Малхазов, О.Р. Стадник, В.А., & Суший, О.В. (2025). *Психологічні засади прогнозування соціальної ситуації в Україні* : монографія (В.В. Жовтянська, ред.). Київ: Інститут соціальної та політичної психології НАПН України, 332 с. <https://lnk.ua/x4LrDqqVn>

Довгань, Н.О., Духневич, В.М., Сівєрс, З.Ф., Цукур, О.Г., & Коробка, І.М. (2026). *Згуртованість суспільства: психологічний вимір* : колективна монографія (Н.О. Довгань, В.М. Духневич, наук.ред.). Кропивницький : Імекс-ЛТД, 357 с. https://ispp.org.ua/wp-content/uploads/2026/02/dovgan_monografiya.pdf

Жовтянська, В.В., Кухарук, О.Ю., Малхазов, О.Р., Стадник, В.А., & Суший, О.В. (2025). *Соціально-психологічні моделі та технології прогнозування* : методичні рекомендації (В.В. Жовтянська, ред.). Київ: Інститут соціальної та політичної психології НАПН України, 89 с. <https://ispp.org.ua/2026/01/25/soczialno-psyhologichni-modeli-ta-tehnologii-prognozuvannya-metodychni-rekomendaczii>

Жук, В.В. (2025). *Слухомовленнєвий розвиток дітей з кохлеарними імплантатами* : монографія. Київ: Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 176 с. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/747364>

Жук, Т.В., Ілляшенко, Т.Д., Каменчук, Т.Д., Обухівська, А.Г., & Якимчук, Г.В. (2025). *Психолого-педагогічна оцінка розвитку дітей з особливими освітніми потребами в організації інклюзивного та спеціального навчання* : методичний посібник (А.Г. Обухівська, Т.Д. Ілляшенко, ред.). Київ: Український науково-методичний центр практичної психології і соціальної роботи, 90 с. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/747863>

Зливков, В.Л., Завгородня, О.В., Копилов, С.О., Лукомська, С.О., Чудакова, В.П., Медінцев, В.О., Степура, Є.В., & Котух, О.В. (2025b). *Формування мілітарної ідентичності учнів України в умовах воєнного часу* : практичний посібник (В.Л. Зливков, С.О. Лукомська, ред.). Київ: Інститут психології імені Г.С. Костюка, 166 с. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/747593/>

Колупаєва, А.А., & Таранченко, О.М. (2025). *Концепти та стратегії розбудови інклюзивної освіти у часи війни та повоєнний період* : монографія. Київ: Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 450 с. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/747577/>

Кремень, В.Г. (ред.) (2026a). *Звіт про діяльність Національної академії педагогічних наук України у 2025 р. (короткий виклад)*. Київ: Педагогічна думка. 36 с. <https://doi.org/10.37472/zvit2025-1>

Кремень, В.Г. (ред.) (2026b). *Звіт про діяльність Національної академії педагогічних наук України у 2025 р.* Київ: Педагогічна думка, 584 с. <https://doi.org/10.37472/zvit2025-2>

Литовченко, С.В., Литвинова, В.В., Засенко, В.В., & Вовченко, О.А. (2025). *Сучасні технології реалізації змісту освіти дітей з порушеннями слуху в умовах кризових ситуацій* : навчально-методичний посібник. Київ: Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 380 с. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/747783/>

- Омельченко, Я.М., Хохліна, О.П., Гурлева, Т.С., Гребін, Л.О., Журавльова, Н.Ю., Литвиненко, Л.О., & Зернова, Н.В. (2025) *Психотехнології допомоги вимушено переміщеним особам у подоланні психотравматичного впливу воєнного та поствоєнного часу*: методичний посібник (Я.М. Омельченко, ред.). Київ: Видавничий Дім «Слово», 329 с. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/747689/>
- Прохоренко, Л.І., Бабяк, О.О., Баташева, Н.І., & Бужинецька, К.Б. (2025). *Інтеграція осіб з особливими потребами під час криз: психологічний та психотерапевтичний супровід*: монографія (Л.І. Прохоренко, ред.). Київ: Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 210 с. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/747677/>
- Смольсон, М.Л., Чепелева, Н.В., & Рудницька, С.Ю. (2025). *Розвиток життєвої компетентності особистості в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення України*: монографія (Н.В. Чепелева, ред.). Київ: Інститут психології імені Г.С. Костюка, 207 с. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743074/>
- Ткачук, І.І. Романовська, Д.Д., Сергєєнкова, О.П., Предко, В.В., Рибалка, В.В., Саврасов, М.В., Григоренко, А.В., Шандрюк, С.К., & Горленко, В.М. (2025). *Психологічна і соціально-педагогічна реабілітація учасників освітнього процесу в умовах закладу освіти*: практичний посібник (В.Г. Панок, наук. ред.). Київ: УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 160 с. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/747912>
- Чеботарьова, О.В. (2025). *Теорія та практика трудового навчання учнів з порушеннями інтелектуального розвитку в умовах Нової української школи*: монографія. Київ: Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 250 с. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/747064>

KEY PERFORMANCE RESULTS OF THE DEPARTMENT OF PSYCHOLOGY AND SPECIAL PEDAGOGY OF THE NATIONAL ACADEMY OF SCIENCES OF UKRAINE IN 2025 AND PROSPECTS FOR ITS DEVELOPMENT

Scientific report to the General Meeting of NAES of Ukraine 'On the Activities of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine in 2025 and Tasks for 2026' on 3 April 2026

Vitalii Panok

DSc in Psychology, Professor, Full Member of NAES of Ukraine, Acting Academician-Secretary of the Department of Psychology and Special Pedagogy of the NAES of Ukraine, Director of the Ukrainian Scientific and Methodological Centre of Applied Psychology and Social Work, National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Abstract. The article presents the key performance results, problems and prospects of psychological scientific research in the Department of Psychology and Special Pedagogy of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine. It was found that in 2025, research psychologists achieved theoretically and practically significant results in addressing the urgent issues of psychological support for the educational process and personal mental development under wartime conditions. This includes the scientific and methodological provision of psychological support for combatants, families of the deceased, and temporarily displaced persons; updating the content of education in the context of an open information space and the digital transformation of society, as well as in war conditions; development of new diagnostic and correctional methods, technologies, training programs aimed at supporting personal development in educational and social spheres. Furthermore, the study highlights psychological support for the population of Ukraine during wartime, as well as other issues regarding the psychological assistance of educational activities, specifically the education of children with special educational needs. It also covers the scientific and methodological support for psychological services within the education system amidst modern challenges and the integration of psychological science into the European Research Area. The article substantiates the necessity of expanding research in the fields of developmental and educational psychology, as well as the impact of ICT in general, and AI technologies in particular, on the individual development of modern children. The urgent need to improve the quality and quantity of experiments in modern Ukrainian psychology is emphasised. Significant activation is also required regarding the participation of researchers from the Department of Psychology and Special Pedagogy of the NAES of Ukraine in national and international projects and grants; the initiation of new, relevant interdisciplinary research; the involvement of young scientists in international academic mobility programmes; and the representation of scientific results within the information space.

Keywords: performance results; psychological research; Department of Psychology and Special Pedagogy of the NAES of Ukraine; war; psychological support; artificial intelligence; problems of methodology; psychological assistance.

Отримано: 20 квітня 2026 р.

Прийнято: 27 квітня 2026 р.

Опубліковано: 4 травня 2026 р.